

INFORMACIJA O INICIJATIVI ZA OSNIVANJE TRANSPORTNE ZAJEDNICE U REGIONU ZAPADNOG BALKANA

U oblasti saobraćaja regionalna saradnja funkcioniše od 2004. godine pod okriljem Memoranduma o razumijevanju za razvoj osnovne regionalne transportne mreže u jugoistočnoj (*SEETO¹ Memorandum*), koji ujedno predstavlja kamen temeljac politike djelovanja Evropske Unije prema zemljama Zapadnog Balkana.

Memorandum je potpisan u Luksemburgu, 11. juna, od strane vlada Crne Gore, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Albanije, Srbije i Kosova, dok je osma potpisnica bila Evropska komisija. Njegovo značajnije pozicioniranje omogućeno je i kroz primjenu Protokola IV o kopnenom saobraćaju u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih Zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Crne Gore, s druge strane.

Misija *Memoranduma* je bila saradnja na razvoju glavne i pomoćne infrastrukture na multimodalnoj osnovi regionalnoj transportnoj mreži u jugoistočnoj Evropi i unaprijeđenje politika u ovoj oblasti, u cilju ostvarivanja bržeg progressa u razvoju.

Prezentacija rada i progressa zemalja potpisnica *Memoranduma* reflektovana je i kroz izradu *Petogodišnjih akcionih planova* (Multi Annual Plans (MAPs)), koji se ažuriraju na godišnjoj osnovi, a sardže i prioritetnu listu projekata, koji pored nacionalnog imaju i regionalni značaj. Pomenuti dokument predstavlja regionalnu strategiju, te identifikuje značajan broj regionalno važnih reformi i mjera upravljanja u sektoru saobraćaja, a značajan je i sa aspekta procjene finansijske održivosti i ekonomske stabilnosti regiona.

U okviru dosadašnjih aktivnosti predstavnici Crne Gore uzeli su učešće na dvanaest (12) godišnjih sastanka ministara saobraćaja zemalja potpisnica *Memoranduma* i pedeset (50) sastanaka SEETO Nadzornog odbora (Steering Committee). Održan je i veliki broj sastanaka SEETO Nacionalnih koordinatora, radnih grupa, seminara i radionica.

Još tokom juna 2008. godine, Evropska komisija je prepoznala potrebu zemalja Zapadnog Balkana za efikasnijim djelovanjem u procesu transportne integracije, koja je neodvojivo vezana i sa ukupnim procesom integracija, te inicirala početak pregovora oko budućeg Ugovora o osnivanju transportne zajednice u regionu Zapadnog Balkana. Tehnički tekst *Ugovora* usaglašen je maja 2010. godine, međutim zbog raznih okolnosti koje su uključivale u tom periodu i dosta nepovoljnu političku situaciju u regionu, nije došlo do njegove inicijacije.

Iako se i u narednim godinama radilo na obezbjeđivanju podrške kako bi došlo do inicijacije Ugovora o osnivanju transportne zajednice u regionu Zapadnog Balkana, uključujući i izmjene u verziji Finalnog Nacrta, koje je trebalo prilagoditi, jer je u međuvremenu i Hrvatska

¹ South East Europe Transport Observatory / SEETO
www.seetoint.org

postala članica Evropske unije (pa u tom slučaju nije važila primjena *Ugovora* za Hrvatsku) ona je izostala u intezitetu i značaju koji bi bio dovoljan da lansira ovako značajan međunarodni ugovor, na koji pristanak treba da daju sve zemlje članice Evropske unije.

U međuvremenu, 2014. godine regionu Zapadnog Balkana je kroz takozvani *Berlinski proces i Agendu* povezivanja pružen snažan zamajac od strane Evropske komisije, koji je podstaknut i političkim vođstvom pojedinih zemalja članica EU, a sa druge strane predsjednicima vlada takozvane zapadno-balkanske šesterke (Albanije, BiH, Crne Gore, Makedonije, Srbije i Kosova), sa ciljem da se zemlje Zapadnog Balkana u periodu pristupanja Evropskoj Uniji kvalitetnije povežu saobraćajnom i energetsom infrastrukturom i na taj način podstaknu ekonomski razvoj i rast uz podsticanje investicija, ali i kroz usklađivanje regulatornih politika u ovim oblastima.

Kroz ovaj proces došlo je i do ponovnog akteulizovanja pitanja Ugovora o uspostavljanju transportne zajednice u regionu Zapadnog Balkana, a u značajnoj mjeri zahvaljujući i posvećenosti sadašnje EU komesarke za saobraćaj, gospođe Violete Bulc, koja snažno podržava potrebu razvoja efikasnog i dobro povezanog transportnog sistema u zemljama Zapadnog Balkana.

Pod okriljem Memoranduma iz 2004. godine, održan je 6. decembra, 2016. godine, u Briselu i XII godišnji sastanak ministara saobraćaja regiona Zapadnog Balkana sa Evropskom komisijom na razvoju indikativnog proširenja sveobuhvatne i glavne mreže za Zapadni Balkan. U okviru prošlogodišnje agende ministarstskog sastanka održani su sastanci i na tehničko-stručnom i na političkom nivou vezano za Ugovor o osnovanju transportne zajednice u regionu Zapadnog Balkana, nakon čega je 21. decembra 2016. godine, uslijedilo i pismo inicijative od strane evropske komesarke Violete Bulc za buduću inicijaciju *Ugovora*, uz dostavljeni *Finalni Nacrt*, koji je usaglašen na nivou zemalja članica EU.

Iako svjesni ambicioznog plana, iz Evropske komisije očekuju da će zemlje zapadno-balkanske šesterke podržati ovu inicijativu i iskoristiti momentum na koji se čekalo više od 6 godina i završiti sve interne procedure, kako bi se omogućilo potpisivanje *Ugovora* na predstojećem Samitu predsjednika vlada zapadno-balkanske šesterke, planiranom za sredinu 2017. godine u Trstu, R Italija.

Potpisivanje Ugovora o osnovanju transportne zajednice u regionu Zapadnog Balkana, za Crnu Goru je posebno značajno i sa aspekta otvorenih poglavlja za oblast saobraćaja: *14-Saobraćajna politika i 21-Trans-evropske mreže*, jer bi predstavljao dodatnu platformu za pružanje podrške na putu usklađivanja sa pravnom tekovinom EU, a sve sa ciljevima dostizanja nivoa razvoja infrastrukture, tehničkih standarda, standarda sigurnosti i bezbjednosti, te onih koji se primjenjuju za oblast zaštite životne sredine i socijalni aspekt, kao i otvaranje tržišta na način kako je to regulisano u *Trans-evropskoj transportnoj mreži* (mreži EU).

Kako je to definisano u samoj preambuli *Finalnog Nacrta Ugovora o osnovanju transportne zajednice u regionu Zapadnog Balkana*, on će poslužiti za bolju i bržu integraciju transportnih tržišta, koje se ne mogu ostvariti u jednom koraku, već putem tranzicije olakšane određenim aranžmanima ograničenog trajanja, tretmanu transportnih operatera na ne-diskriminatorni način u pogledu njihovog pristupa saobraćajnim infrastrukturama, želji svake pojedinačno

strane ugovornice jugoistočne Evrope (JIE) da usaglasí svoje zakone o transportu i povezana pitanja sa pravom Evropske unije, uključujući i budući razvoj pravne tekovine Unije, te značaj tehničke podrške u tom pogledu, boljem savladavanju izazova i potreba zaštite životne sredinu i borbe protiv klimatskih promjena, te omogućavanju razvoja sektora saobraćaja na održiv način, omogućavanju adekvatnijeg sagledavanja društvene dimenzije transportne zajednice i uspostavljanja strukture socijalnog dijaloga kod Strana ugovornica JIE, te i ovim putem podržati riješenost zemalja kandidata i potencijalnih kandidata da se približe Evropskoj uniji i sprovede njenu pravnu tekovinu, naročito u oblasti transporta.

Uzimajući u obzir sve gore navedeno, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je dostavilo *propratni dopis EU komesarke za saobraćaj, gospođe Violete Bulc i Finalni Nacrt Ugovora o osnivanju transportne zajednice u regionu Zapadnog Balkana (ugalašen od strane zemalja članica EU)*, zavisno od nadležnosti ili na davanje mišljenja i/ili sugestija ministarstvima vanjskih poslova, finansija i evropskih poslova (18.01.2017. godine), dok je ministarstvima održivog razvoja i turizma, rada i socijalnog staranja i Upravi za javne nabavke, zbog određenih Anexa dostavljen 07.12.2016. godine.

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva predlaže sljedeće Zaključke:

1. Vlada Crne Gore, na sjednici od _____ 2017. godine, usvojila Informaciju o inicijativi za osnivanje transportne zajednice u regionu Zapadnog Balkana, koju je dostavilo Ministarstvo saobraćaja i pomorstva;
2. Vlada je formirala Tim za vođenje pregovora o osnivanju transportne zajednice u regionu Zapadnog Balkana u sljedećem sastavu:

mr Angelina Živković, Generalni direktor, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, koordinator;

....., Savjetnik u kabinetu Predsjednika vlade;

....., Ministarstvo vanjskih poslova;

....., Ministarstvo finansija;

....., Ministarstvo evropskih poslova;

....., Ministarstvo održivog razvoja i turizma;

....., Ministarstvo rada i socijalnog staranja;

....., Sekretarijat za zakonodavstvo.

3. Zadužuje se Tim za vođenje pregovora o osnivanju transportne zajednice u regionu Zapadnog Balkana, da Vladi na razmatranje dostavi Finalni nacrt Ugovora o osnivanju transportne zajednice u regionu Zapadnog Balkana.